

*CLIL-baserede undervisningsforløb på tværs af sprog og niveauer, udviklingsprojekt støttet af NCFF i 2023, koordineret af Petra Daryai-Hansen, Københavns Universitet, & Susanne Jacobsen Pérez, Roskilde Universitet. Projektet tager udgangspunkt i skabelonen for beskrivelse af CLIL-baserede undervisningsforløb, der er udviklet i projektet *CLIL in other languages than English – Successful transitions across educational stages* (www.ecml.at/CLILLOTEtransitions), der er støttet af ECML og NCFF (2020-2023).*

Klimakrise und nachhaltiger Konsum

Udarbejdet af: Lise Høyer, Frederiksværk Gymnasium og HF, lh@fvgh.dk

Fag, der samarbejder i forløbet: Tysk og Samfundsfag (forløbet kan bruges i sprogundervisning og/eller i andre fag)

Fagligt emne: Klimakrise og bæredygtigt forbrug

Anbefalet klassetrin: 2.g, fortsættersprog STX

Undervisningsforløbets længde: 6 x 90 min. (tysk)

Andre sprog, der bruges i forløbet: Dansk

Kort beskrivelse af undervisningsforløbets indhold, struktur og evt. centrale aktiviteter

I dette CLIL-baserede undervisningsforløb arbejdes med klimakrise og bæredygtigt forbrug.

I et samarbejde mellem tysk og samfundsfag fokuseres først på klimakrisens omfang og årsager, og siden arbejdes der med løsningsforslag på internationalt såvel som nationalt og individuelt plan.

Nedenfor beskrives den del af forløbet, der anvendes i tyskundervisningen.

Den del af forløbet, der anvendes i samfundsfagsundervisningen, findes her: [Klimakrise og bæredygtigt forbrug](#).

For at motivere eleverne og fremme identifikationsmulighederne lægges hovedvægten i tysk på individets handlemuligheder i forhold til at vælge en mere bæredygtig livsstil.

Forløbsoverblik:

- **Samfundsfag** introducerer til klimakrisens årsager og omfang i dag.
- **Tysk** eksemplificerer klimakrisen ud fra oversvømmelseskatastrofen i Tyskland i 2021.
- **Samfundsfag** arbejder med politiske tiltag på internationalt og nationalt niveau.
- **Tysk** arbejder med eksempler på bæredygtigt forbrug
- **Samfundsfag** arbejder med forbrugeradfærd og tiltag, der kan sætte fokus på mere bevidst omgang med jordens ressourcer.

- Forløbet afrundes med debatter i både **tysk og samfundsfag** om handlemuligheder i forhold til at fremme en mere bæredygtig verden.

Arbejdsformer: Der tilstræbes høj elevaktivitet i varierede arbejdsformer og brug af multimodale læremidler.

Mål for sproglæring (se punkt 2, 3 og 5 i *Praksisanbefalingerne*)

*arbejde med både receptive og produktive færdigheder (læse, lytte, tale, skrive)

*særligt fokus på fagsprog/ relevant ordforråd i forhold til emnet

*særligt fokus på indlæring af relative pronominer

Mål for indholdslæring (se punkt 2 og 6 i *Praksisanbefalingerne*):

Mål for indholdslæring jfr. kernestoffet på tysk B-niveau fortsættersprog:

* aktuelle kultur- og samfundsforhold i tysksprogede lande med hovedvægten på Tyskland.

* et bredt udvalg af tysksprogede fiktive og ikke-fiktive multimodale teksttyper og -genrer, som kan give eleverne en kunstnerisk oplevelse og en varieret og nuanceret indsigt i kulturelle, historiske og samfundsmæssige forhold i tysksprogede lande med hovedvægten på Tyskland. Der skal indgå tysksprogede tekster fra de sidste 10 år.

*grundlæggende normer og regler for skriftlig og mundtlig sprogbrug og kommunikation på tysk.

Desuden arbejdes med flersproglige kompetencer, idet der løbende fokuseres på transparente ord. Endelig inddrages det interkulturelle perspektiv, når eleverne reflekterer over klimakrise i andre lande.

LEKTION 1 90 min.	Ikoner	Aktivitetsbeskrivelse: Hvad gør læreren? Hvad gør eleverne?	Læremidler
Før (indledning)	 	Plenum: Læreren introducerer temaet om oversvømmelse på tysk med filmen ”Wie das Hochwasser in Ahrweiler so verheerend wurde” – inkl. korrekte tyske undertekster (4:45 min). Pararbejde (eleverne sidder i makkerpar fra timens start): Filmen gentages og eleverne noterer vigtige tyske gloser. Plenum: Herefter noteres fælles gloseapparat på tavlen og i elevers noter. Dialog på tysk/dansk mellem lærer og elever om elevernes for forståelse om klimakatastrofen og det vigtigste indhold i filmen	https://www.youtube.com/watch?v=3xYOMy3-PJU Notater tavle/ whiteboard
Under (bearbejdning)	 	Plenum: Læreren afspiller lydfilen ”Hochwasserkatastrophe” med luftfoto af oversvømmelserne. Pararbejde: 1) Eleverne får udleveret gloser til lydfilen. De læser dem op på skift og bemærker transparente ord 2) Eleverne får et link til manus til lydfilen og læser teksten op for hinanden 3) Eleverne løser multiple choice om teksten.	https://www.dw.com/de/hochwasserkatastrophe-in-deutschland/1-58567123 Gloseark Opgaveark: multiple choice
Efter (opsamling)		Plenum: Læreren viser billedet fra Hochwasserkatastrophe-lydfilen igen	https://www.dw.com/de/hochwasserkatastrophe-in-deutschland/1-58567123

		Dialog: om svar til teksten i plenum Dialog: Eleverne beskriver billedet på tysk og læreren stiller uddybende spørgsmål Ord-repetition: Eleverne nævner på skift hvert af de ord, de husker fra lektionen (uden hjælpemidler) Lektie: Eleverne opdeles i to hold. Hvert hold skal se en film om hjælpsomhed efter flodkatastrofen derhjemme og formulere tre spørgsmål til filmen. Det ene hold ser filmen: https://www.zdf.de/kinder/logo/flutopfer-kochaktion-syrische-familie-100.html (3 min) Det andet hold ser filmen: https://www.zdf.de/kinder/logo/hochwasser-nrw-grundschule-100.html (2 min)	deutschland/1-58567123
--	--	--	--

LEKTION 2 90 min.	Ikoner	Aktivitetsbeskrivelse: Hvad gør læreren? Hvad gør eleverne?	Læremidler
Før (indledning)		Plenum: Læreren repeterer tyske spørgeord med eleverne og noterer dem på tavlen Eleverne placeres i grupper med ca. tre elever fra hvert hold til den video, de har set hjemme.	
Under (bearbejdning)	 	Gruppearbejde: Eleverne genser deres tildelte video i grupperne og formulerer/ udvælger de seks bedste spørgsmål til videoen. Læreren tjekker ordlyd på spørgsmålene og vejleder om formuleringer. Gruppearbejde: To grupper med hver deres video sættes sammen. Video 1 afspilles og eleverne stiller de tidligere formulerede spørgsmål, som den	2 videoer fra lektion

	 	anden del af gruppen besvarer. Herefter afspilles video 2 og rollerne byttes, så spørgsmålene stilles og besvares. Pararbejde: Læreren uddeler eller uploader teksten „Hochwasser: Die Solidarität der Macher – Menschen für Menschen“ om hjælpeindsatsen (samme fokus som videoerne) med gloser. Eleverne læser teksten sammen i par og giver et referat af indholdet for hinanden på dansk. Læreren coacher.	„Hochwasser: Die Solidarität der Macher – Menschen für Menschen“. Glosseret tekst med afsæt i: Deutsche Welle: https://www.dw.com/de/hochwasser-die-solidarität-der-macher-menschen-fr-menschen/a-58602419
Efter (opsamling)		Læreren uddeler arbejdsspørgsmål til teksten „Hochwasser: Die Solidarität der Macher – Menschen für Menschen“. Individuelt: Eleverne påbegynder skriftlig besvarelse af arbejdsspørgsmål, som senere skal afleveres som skriftlig opgave. Lektie: Eleverne træner gloser med Quizlet ”Nachhaltigkeit” som forberedelse til filmforståelse i næste lektion. De noterer transparente ord.	Arbejdsspørgsmål til „Hochwasser: Die Solidarität der Macher – Menschen für Menschen“. Glosseret tekst med afsæt i: Deutsche Welle: https://www.dw.com/de/hochwasser-die-solidarität-der-macher-menschen-fr-menschen/a-58602419

			menschen-für-menschen/a-58602419 https://quizlet.com/714477330/nachhaltigkeits-flash-cards/
--	--	--	--

LEKTION 3 90 min.	Ikoner	Aktivitetsbeskrivelse: Hvad gør læreren? Hvad gør eleverne?	Læremidler
Før (indledning)	 	Plenum: Læreren introducerer nyt fokus ”Nachhaltiger Konsum” som et af flere vigtige tiltag til at undgå klimakatastrofer. Tegner mindmap på tavlen. Eleverne byder ind med deres forståelse af begrebet og der sættes tyske ord på, fx ”Wiederverwertung”, ”Kein Fleisch essen”, ”nachhaltige Mode”, ”Mitfahrgelegenheit” etc.	
Under (bearbejdning)	 	Plenum: Læreren viser klassenet filmklip om konsum (3.18 min) og stiller spørgsmål til indholdet på tysk: fx <i>Was sieht man? Wie wichtig ist neue Kleidung für die Deutschen?</i>”. Sprogligt fokus er på relevante chunks og relativpronominer – eksempler på tavlen passende til filmen. Læreren uploader glosset kortere tekst „<i>Da kann einem ja der Appetit vergehen</i>“ med arbejdsopgaver til. Pararbejde: • Eleverne laver en Einstiegs-øvelse i form af et mundtligt interview med hinanden om kødforbrug i deres familie. • Eleverne løser krydsord med glosser til teksten • Eleverne læser teksten op for hinanden og forbereder stikord til resume ud fra arbejdsark	https://www.youtube.com/watch?v=xDdF51ODJ4 Tekst: Bornstein, Julia (2010). „Da kann einem ja der Appetit vergehen“. I: Gitte Tilling m.fl. (2014). <i>Greif zu!</i>, Gyldendal, s. 30. Arbejdsopgaver til teksten

		Læreren coacher	
Efter (opsamling)		Plenum: Opsamling Lektie: Læreren beder alle elever færdiggøre deres stikord og tilføjer øvelse med relativpronominer.	

LEKTION 4 90 min.	Ikoner	Aktivitetsbeskrivelse: Hvad gør læreren? Hvad gør eleverne?	Læremidler
Før (indledning)	 	Plenum: Lektiens sætninger med relativpronominer gennemgås. Repetitionsøvelse: Nogle elever fremlægger deres stikord til teksten fra sidst om mindre kødforbrug. ”Da kann einem ja der Appetit vergehen”.	
Under (bearbejdning)		Individuelt: - Elever parrer gloser på dansk og tysk, som oplæg til filmen “Lieblingsessen Insekten” - Elever svarer på personlige spørgsmål om sympatier og antipatier i forhold til spisevaner vha. gloserne - Eleverne ser en film (9.17 min.- bl.a. om en dreng, der får alternativ madpakke med insekter med i børnehaven) - Ved andet gennemsyn noterer eleverne, hvad de hører og ser om drengen Tibo, de andre børn og forældrene. - Læreren coacher	Galileo: „Lieblings-essen Insekten: Dieser Junge isst außergewöhnlich! Lieblingsessen Insekten: Dieser Junge isst außergewöhnlich! Galileo - YouTube Arbejdsark til filmen Høretelefoner
Efter (opsamling)		Pararbejde: Eleverne producerer Quiz og byt kort (papirsedler) hvor de anvender gloser og viden fra det stof der er gennemgået hidtil.	Leubecher, Marcel & Meyer, Simone

	 	Plenum: Quiz og byt afvikles mundtligt rundt om i klassen. Lektie: Eleverne skal læse halvdelen af den gloserede tekst ”Mmmmh, Lecker, Müll” til næste lektion (s. 128-129, linje 38).	(2014). „Mmmm - Lecker, Müll!“ I: Anne Lønberg Eskesen (2018). <i>Genau!</i>, Gyldendal, s. 128-130.
--	--	--	---

LEKTION 5 90 min.	Ikoner	Aktivitetsbeskrivelse: Hvad gør læreren? Hvad gør eleverne?	Læremidler
Før (indledning)	 	Plenum: Læreren spørger om lektien er forstået (lidt svær tekst) og udleverer /uploader arbejdsark. Individuelt: Einstieg-øvelse til teksten: udfyldningstekst udfyldes med angivne gloser. Plenum: Elever læser sætningerne op på skift i klassen og oversætter til dansk.	Arbejdsark til teksten ”Mmmm..., Lecker, Müll”
Under (bearbejdning)	 	Gruppearbejde: Rollelæsning i firepersoners grupper af resten af teksten (s. 129 linj 39.- s.130) • 1.elev: læser tekstafsnit op på tysk • 2.elev: oversætter samme afsnit til dansk • 3.elev: refererer afsnittet på tysk • 4.elev: læser nyt afsnit på tysk etc. Alle elever i gruppen besvarer arbejdsspørgsmål til hele teksten skriftligt og opstiller argumenter for og imod at skralde Mundtlig diskussion af fordele og ulemper ved at skralde.	

Efter (opsamling)		Plenum: Eleverne præsenterer deres svar til teksten Lektie: Eleverne lytter til klimavideoen: „Insekten essen: Fleischersatz und Klimaretter – funktioniert das im Alltag?“ og laver tematiske overskrifter hertil.	„Insekten essen: Fleischersatz und Klimaretter funktioniert das im Alltag?“ https://www.youtube.com/watch?v=zzGK12vptMU&list=RDCMUCBzai1GXVKDdVCrwlKZg_6Q&start_radio=1&rv=zzGK12vptMU&t=116
------------------------------	---	---	---

LEKTION 6 90 min.	Ikoner	Aktivitetsbeskrivelse: Hvad gør læreren? Hvad gør eleverne?	Lære- midler
Før (indledning)		Læreren forklarer, at dette er afsluttende modul om temaet Nachhaltigkeits in Tysk, hvor formålet bl.a. er at tage stilling til, hvad eleverne selv vil gøre for at leve mere bæredygtigt. Læreren introducerer chunks, der er egnede til at indgå i en diskussion i samarbejde med klassen, der kan bede om at få skrevet bestemte udtryk på tavlen.	
Under (bearbejdning)		Individuelt: Eleverne genser Puls-reportagen „Insekten essen: Fleischersatz und Klimaretter funktioniert das im Alltag?“ - nu med indbyggede spørgsmål, som læreren har genereret i Edpuzzle.com. Spørgsmålene tjekker facts og lægger op til personlig stillingtagen. Eleverne lytter til ”Klimasong” - nu med indbyggede spørgsmål, som læreren har genereret i Edpuzzle.com. Spørgsmålene	Høre-telefoner Klimasong https://www.youtube.com/watch?v=LGBiKk1DJWU Læreren indbygger

	 	tjekker facts og lægger op til personlig stillingtagen. Pararbejde: Eleverne opstiller skriftligt argumenter for og imod at leve mere bæredygtigt, fx at spise mindre kød, spise alternative produkter som insekter, købe/ hente overskudsmad og evt. genbruge tøj. Eleverne øver sig på at kunne argumenterne udenad.	spørgsmål genereret i Edpuzzle.com.
Efter (opsamling)		”Debatten”-Rollespil: (kan evt. optages med mobilkamera) Eleverne placerer sig i en rundkreds. To elever får rollen som interviewere og tovholdere, der stiller spørgsmål og styrer diskussionen, der selvfølgelig foregår på tysk. Eleverne får at vide, at de skal prøve så vidt muligt at inddrage viden fra det gennemgåede materiale. Læreren understøtter dialogen, hvis den er ved at gå i stå og afrunder forløbet. Evaluerings: Forløbet evalueres i den del af forløbet, der kan anvendes i samfundsfagsundervisningen (se link i beskrivelsen af forløbet).	

Kilder (herunder læremidler som indgår i forløbet)

Tekster:

Bornstein, Julia (2010). „Da kann einem ja der Appetit vergehen“. I: Gitte Tilling m.fl. (2014). *Greif zu!*, Gyldendal, s. 30.

Deutsche Welle: „Hochwasserkatastrophe in Deutschland“

<https://learngerman.dw.com/de/hochwasserkatastrophe-in-deutschland/l-58567123>

<https://learngerman.dw.com/de/hochwasserkatastrophe-in-deutschland/l-58567123/lm>

„Hochwasser: Die Solidarität der Macher – Menschen für Menschen“. Glosseret tekst med afsæt i: Deutsche Welle:

<https://www.dw.com/de/hochwasser-die-solidarität-der-macher-menschen-für-menschen/a-58602419>

Leubecher, Marcel & Meyer, Simone (2014). „Mmmm - Lecker, Müll!“ I: Anne Lnberg Eskesen (2018). *Genau!*, Gyldendal, s. 128-130.

Video-og lydclip:

DW: Hochwasserkatastrophe in Deutschland

<https://www.dw.com/de/hochwasserkatastrophe-in-deutschland/l-58567123>

Galileo: „Lieblingessen Insekten: Dieser Junge isst uergewhnlich!“

[Lieblingessen Insekten: Dieser Junge isst uergewhnlich! | Galileo - YouTube](#)

Klimasong

<https://www.youtube.com/watch?v=LGbiKk1DJWU>

NZZ: „Wie das Hochwasser in Ahrweiler so verheerend wurde“

<https://www.youtube.com/watch?v=3xYOMy3-PJU>

Puls-reportage: „Insekten essen: Fleischersatz und Klimaretter- funktioniert das im Alltag?“

https://www.youtube.com/watch?v=zzGK12vptMU&list=RDCMUcBzai1GXVKDdVCrwlKZg_6Q&start_radio=1&rv=zzGK12vptMU&t=116

Schulefilme-online.de (uddrag) „Kaufen, kaufen, kaufen“

https://www.youtube.com/watch?v=xD_dF51ODJ4

ZDF: „Nach Unwettern: Wiederaufbau in der Schule“

<https://www.zdf.de/kinder/logo/hochwasser-nrw-grundschule-100.html>

ZDFtivi: “Syrische Familie kocht für die Helfer der Aufrumarbeiten”

[Syrische Familie kocht für die Helfer der Aufrumarbeiten - ZDFtivi](#)

Arbejdsopgaverne er dels inspireret af forfatterne til teksterne og videoproduktionerne m.fl., og dels egen produktion.

Ikoner:

	at arbejde alene		par- /gruppearbejde		diskussion
	at tale		at skrive		at lytte
	at læse		at observere		at reflektere
	at stille spørgsmål		at præsentere		at bruge digitale læremidler
	at skematisere		at tegne		at eksperimentere
	hands-on aktivitet				